

Pentru

Cu ocazia

De la



BIBLIA DE STUDIU PENTRU COPII

**CUM SĂ DEVENIM COPII CREDINCIOȘI
AI LUI DUMNEZEU**

Ilustrată de Gary Locke



NOUA TRADUCERE ÎN LIMBA ROMÂNĂ



CUPRINS

Despre Biblia de studiu pentru copii.....	vii
Cum să folosești Biblia de studiu pentru copii	viii

VECHIUL TESTAMENT

Geneza (Gen.)	1	Eclesiastul (Ecl.)	766
Exodul (Ex.)	64	Cântarea cântărilor (Cânt.)	779
Leviticul (Lev.)	114	Isaia (Is.)	787
Numeri (Num.)	150	Ieremia (Ier.)	862
Deuteronom (Deut.)	200	Plângerile (Plâng.)	935
Iosua (Ios.)	244	Ezechiel (Eze.)	945
Judecători (Jud.)	275	Daniel (Dan.)	1005
Rut (Rut.)	306	Osea (Os.)	1028
1 Samuel (1 Sam.)	314	Ioel (Ioel)	1042
2 Samuel (2 Sam.)	354	Amos (Amos)	1049
1 Regi (1 Regi)	389	Obadia (Obad.)	1061
2 Regi (2 Regi)	428	Iona (Iona)	1065
1 Cronici (1 Cron.)	466	Mica (Mica)	1071
2 Cronici (2 Cron.)	506	Naum (Naum)	1080
Ezra (Ezra)	548	Habacuc (Hab.)	1086
Neemia (Neem.)	563	Țefania (Țef.)	1092
Estera (Est.)	582	Hagai (Hag.)	1098
Iov (Iov)	594	Zaharia (Zah.)	1103
Psalmi (Ps.)	632	Maleahi (Mal.)	1117
Proverbe (Prov.)	731		

NOUL TESTAMENT

Matei (Mt.)	1125	1 Timotei (1 Tim.)	1433
Marcu (Mc.)	1172	2 Timotei (2 Tim.)	1441
Luca (Lc.)	1204	Tit (Tit)	1448
Ioan (In.)	1255	Filimon (Flm.)	1453
Fapte (F.A.)	1293	Evrei (Evr.)	1456
Romani (Rom.)	1338	Iacov (Iac.)	1471
1 Corinteni (1 Cor.)	1359	1 Petru (1 Pet.)	1479
2 Corinteni (2 Cor.)	1378	2 Petru (2 Pet.)	1486
Galateni (Gal.)	1391	1 Ioan (1 In.)	1492
Efesenii (Ef.)	1399	2 Ioan (2 In.)	1500
Filipeni (Flp.)	1407	3 Ioan (3 In.)	1503
Coloseni (Col.)	1414	Iuda (Iuda)	1506
1 Tesaloniceni (1 Tes.)	1421	Apocalipsa (Apoc.)	1510
2 Tesaloniceni (2 Tes.)	1428		

CUPRINS

Tabel cu unități de măsură	1533
Versete care te vor ajuta la nevoie.....	1534
Glosar de termeni.....	1536
Index tematic.....	1542
Concordanță	1546

TABELE ȘI HĂRȚI DE LA SFÂRȘITUL BIBLIEI

Planul de mântuire	
Minuni majore din Vechiul Testament	
Minunile Domnului Isus	
Minunile Apostolilor	
Harta lumii din vremea Patriarhilor	
Harta Exodului din Egipt și a cuceririi Canaanului	
Harta cu ținuturile celor douăsprezece seminții	
Harta împărăției lui David și a împărăției lui Solomon	
Harta Ierusalimului în timpul Domnului Isus	
Harta călătoriilor misionare ale lui Pavel	
Harta lucrării lui Isus	

ARTICOLE IMPORTANTE

Cum este Dumnezeu?.....	646
Mijlocirea: Rugăciune pentru alții	1021
Medicul nostru ceresc	1153
Puterea asupra lui Satan și a demonilor.....	1179
Isus și Duhul Sfânt.....	1230
Duhul Sfânt: Cine este și ce face El.....	1265
Botezul cu Duhul Sfânt	1297
Vorbirea în limbi	1348
Darurile spirituale	1372
Ce este Răpirea?.....	1426
Pot avea încredere în Biblie?.....	1445
Cum pot avea siguranța mântuirii?.....	1495

DESPRE

BIBLIA DE STUDIU PENTRU COPII

Poate că te întrebi de ce numim această carte *Biblia de studiu pentru copii*. În Biblie, focul este deseori un simbol al prezenței și puterii lui Dumnezeu. În Vechiul Testament, Dumnezeu i-a vorbit lui Moise dintr-un tufiș arzând. Iar Dumnezeu Și-a călăuzit poporul prin pustie sub forma unui stâlp de foc.

Înainte ca Isus să părăsească pământul după învierea Sa, El le-a spus urmașilor Lui că-L va trimite pe Duhul Sfânt să le dea puterea de a-L sluji. Acea promisiune s-a împlinit în Ziua Cincizecimii când, fiind precum un vânt puternic, Duhul Sfânt a umplut instantaneu, cu prezența Sa, casa în care se aflau ucenicii. Oamenii au început imediat să vorbească în limbi necunoscute și ceea ce semăna cu niște flăcări s-a așezat pe capetele celor prezenți acolo. Deși semnul de foc a fost prezent doar în acea zi specială, puterea spirituală pe care Dumnezeu a dat-o în Ziua Cincizecimii este disponibilă și în zilele noastre.

Notele din această Biblie se bazează pe convingerea fermă că și copiii care cred astăzi în Dumnezeu pot experimenta aceeași putere a Duhului Său Sfânt care Și-a făcut prezența pentru prima oară în Ziua Cincizecimii. Noi îi numim pe aceștia COPIII CREDINCIOȘI ai lui Dumnezeu. Ei trăiesc pentru a-L sluji pe Dumnezeu și a-l arăta dragostea lor. Puterea Lui extraordinară îi schimbă din copii obișnuiți în COPII CREDINCIOȘI neobișnuiți. Am creat această Biblie pentru a oferi instrumente care să-i ajute pe copii să fie umpluți, în inimile lor, cu focul puterii extraordinare a lui Dumnezeu. Fie ca orice copil care citește această Biblie să devină un COPIL CREDINCIOS.

CUM SĂ FOLOSEȘTI

BIBLIA DE STUDIU PENTRU COPII

Ai primit vreodată o scrisoare sau o carte poștală, ori vreun e-mail de la cineva pentru care simți o afecțiune specială? Fără îndoială, mesajul a fost important pentru tine, întrucât a venit de la cineva de care îți pasă. Dumnezeu ne-a dat un mesaj pentru a ne spune despre El Însuși și despre planul Său pentru viețile noastre. El a dorit să știm cât de mult ne iubește. Noi numim acel mesaj Biblia. *Biblia de studiu pentru copii* este o Biblie ce conține instrumente care te vor ajuta să înțelegi mesajul lui Dumnezeu. În cuprinsul paginilor ei, vei observa dragostea lui Dumnezeu în acțiune și vei învăța cum dorește El să trăiești. Este important nu doar să citești Biblia, ci și s-o studiezi. În acest fel Cuvântul lui Dumnezeu devine un ghid al gândurilor și acțiunilor tale.

NOTE DE STUDIU

Pentru a te ajuta să devii unul dintre COPIII CREDINCIOȘI ai lui Dumnezeu, această Biblie conține peste o mie de note de studiu cu informații utile despre versete biblice de memorat, definiții de cuvinte și alte îndrumări. Există șapte tipuri de note de studiu:

- **FEMEI CREDINCIOASE.** Scurte povestiri despre femei din Biblie care au demonstrat o credință puternică în Dumnezeu. Citește despre cum le-a ajutat Dumnezeu pe fiecare în parte în umblarea sa pe calea credinței.
- **OAMENI AI LUI DUMNEZEU.** Scurte povestiri despre bărbați din Biblie care au demonstrat o credință extraordinară în Dumnezeu. Citește despre cum l-a ajutat Dumnezeu pe fiecare în parte în umblarea sa pe calea credinței.
- **COPII CREDINCIOȘI.** Scurte povestiri despre copii din Biblie care au dat dovadă de credință în Dumnezeu. Învăță despre ei și urmează-le exemplul.
- **PROMISIUNILE LUI DUMNEZEU.** Versete-cheie despre promisiunile lui Dumnezeu. Memorează-le și folosește-le ca să trăiești pentru Dumnezeu.
- **CUVINTE PLINE DE PUTERE.** Definiții ale cuvintelor-cheie din Biblie.
- **IDEI.** Idei inspiratoare despre viață și evenimente din Biblie care te pot ajuta să trăiești pentru Dumnezeu. Întrebări și sugestii de activități te vor ajuta să pui în practică aceste idei.
- **ÎNVĂȚĂTURI PRACTICE.** Aceste notițe oferă informații suplimentare despre Biblie. Ele te ajută să înțelegi cum a lucrat Duhul Sfânt în trecut și cum lucrează El în prezent ca să dea putere poporului lui Dumnezeu.

ARTICOLE IMPORTANTE

Aceste douăsprezece pagini de notițe explică subiecte importante precum caracterul lui Dumnezeu, mijlocirea pentru alții în rugăciune și vindecarea divină a bolnavilor. Articolele, ca și notele de studiu, includ referințe biblice care oferă mai multe informații despre fiecare subiect.

INTRODUCERILE LA FIECARE CARTE BIBLICĂ

Pentru fiecare carte biblică există o introducere ce oferă o explicație despre contextul și cadrul istoric al cărții. Aceasta include informații despre autor și data scrierii cărții. Fiecare introducere ne furnizează și aspecte distractive despre fiecare carte în parte.

INDEX TEMATIC

Pe multe pagini ale acestei Biblii, vei observa pe margine niște simboluri, lângă o linie verticală. Fiecare dintre aceste simboluri reprezintă un subiect aparte sau o temă de importanță. Poți urmări versetele despre fiecare temă din prima carte a Bibliei până la ultima urmărind pur și simplu informațiile de pe margine. Aceste teme sunt:



Botezat cu / Plin de Duhul Sfânt (începe de la Exodul 31:1-6)



Darurile Duhului Sfânt (începe de la Exodul 35:30-35)



Roada Duhului Sfânt (începe de la Geneza 50:19-21)



Vindecare (începe de la Geneza 20:17-18)



Credința care mută munții (începe de la Geneza 15:3-6)



Mărturisire (începe de la Exodul 10:1-2)



Mântuire (începe de la Geneza 12:1-3)



A doua venire a lui Cristos (începe de la Psalmul 98:8-9)



Biruință asupra Satanei și a demonilor (începe de la Geneza 3:15)



Biruință asupra lumii și a caracterului lumesc (începe de la Geneza 19:15-26)



Laudă (începe de la Exodul 15:1-21)



O viață de ascultare și neprihănire (începe de la Geneza 5:22)

Micușul simbol al indexului tematic te informează ce subiect vei găsi în acele versete. Dedesubtul fiecărui simbol sau al fiecărei linii verticale există o referință care te îndrumă spre următorul text din cadrul aceleiași teme. Vezi pagina 1575 pentru o prezentare generală a tuturor indecșilor tematici.

TABELE ȘI HĂRȚI

Îți plac listele, hărțile și tabelele? *Biblia de studiu pentru copii* conține multe tabele și liste cu subiecte de interes. Tabelele te vor ajuta să înveți mai multe despre Biblie și ce învață aceasta despre subiecte precum minunile lui Isus. Nouă hărți sunt incluse în această Biblie ca să te ajute să înțelegi unde au avut loc evenimentele biblice.

GLOSAR

Glosarul, care începe de la pagina 1569, definește multe cuvinte și expresii importante folosite de-a lungul Bibliei. Glosarul te va ajuta să înțelegi aceste cuvinte. Versetele biblice din paranteze te vor ajuta să afli mai multe despre cuvântul sau expresia respectivă.

PREFAȚĂ LA

NOUA TRADUCERE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Acest proiect de traducere a Bibliei este inițiativa International Bible Society (IBS) și s-a născut din dorința de a pune la dispoziția Bisericii și societății românești Cuvântul lui Dumnezeu tradus cu acuratețe din limbile ebraică, aramaică și greacă, textul final fiind rodul a aproape un deceniu de lucru intens pe manuscrisele originale^a ale Vechiului și Noului Testament. Biblia de față, intitulată Noua traducere a Bibliei în limba română (NTR), se dorește a fi un instrument de informare și studiu adaptat cerințelor omului secolului XXI, un text potrivit pentru uzul liturgic și personal deopotrivă, o nouă alternativă oferită atât celui implicat în slujirea din mediul eclesial, cât și cititorului de rând, care nu deține neapărat cunoștințe avansate în materie de teologie. În eforturile de a realiza o traducere relevantă pentru vorbitorul de limbă română de astăzi, traducătorii au ținut cont de inovațiile limbii române actuale din domeniul lexicului, al terminologiilor, al tiparelor sintactice, al strategiilor de comunicare, folosind totodată și termeni care, deși există în uzanța limbii române de câteva decenii, și-au păstrat expresivitatea și continuă să rămână potriviți pentru un text sacru.

Traducerea cărților Vechiului și Noului Testament a trecut prin două etape importante. În prima etapă, textul original a fost tradus de o echipă formată din licențiați în Teologie Pastorală în cadrul Universității Emanuel Oradea, asistați atât teologic cât și lingvistic. În cea de-a doua etapă textul a fost supus unei analize detaliate, fiind verificat și revizuit sub atenta supraveghere a lui James L. Courter, specializat în Antropologie (New Mexico State University) și în Traducerea Bibliei (University of Texas, la Arlington, în asociere cu centrul lingvistic SIL/Wycliffe din Dallas). În vederea realizării unei traduceri unitare, această din urmă etapă a implicat o examinare amănunțită a textului biblic pentru a se asigura o armonizare suplimentară a acestuia din punct de vedere teologic, fonologic, lexical, gramatical și stilistic. S-a optat pentru mai mult decât o traducere termen-cu-termen (metafrază), urmărindu-se nu numai fidelitatea față de original ci și denotația și conotația termenilor pentru a se asigura un înțeles corespunzător fiecărui context în parte. Dat fiind că în manuscrisele originale există expresii cu mai multe valențe semantice și implicit cu mai multe posibilități de interpretare, colectivul editorial, ferm susținător al inspirației și ineranței Bibliei, a considerat necesar să elaboreze un aparat științific bogat în note de specialitate, comentarii detaliate care includ ultimele cercetări ale specialiștilor în domeniul biblic. Cele aproape 6000 de astfel de note informative sau explicative îi oferă cititorului lămuriri legate de multitudinea de interpretări ale textului original, precum și aspecte referitoare la istoria și geografia biblică, necesare atât pentru înțelegerea textului în sine cât și pentru o cunoaștere amănunțită a lumii Vechiului și Noului Testament.

O altă preocupare importantă a traducătorilor a fost aceea de a armoniza în detaliu pasajele paralele din Vechiul Testament (VT), pasaje care, fie se regăsesc sub aceeași formă, fie exprimă, cu mici diferențe, aceleași idei. De asemenea au fost armonizate cu rigurozitate și textele paralele dintre Evangheliile Sinoptice, precum și versetele din Vechiul Testament care sunt citate în cărțile Noului Testament (NT). Pentru traducerea VT s-a folosit textul Bibliei ebraice în versiunea publicată de Deutsche Bibelgesellschaft din Stuttgart (Biblia Hebraica Stuttgartensia [BHS], ed. K. Elliger și W. Rudolph, Stuttgart, 1967/77 [ediția a patra revizuită, 1990]), ediție critică standard a Textului Masoretic (TM), care folosește ca text de bază Codexul Leningrad (L), cel mai vechi manuscris care conține întreg TM, precum și un uriaș aparat critic care vine să suplinească înțelegerea TM. În același timp însă, pentru o perspectivă mai completă asupra sensului sau a variantelor textului, traducătorii au făcut referire și la Manuscrisele de la Marea Moartă (Q), la Pentateuhul Samaritean (PentSam), precum și la alte tradiții scribale antice (așa-numitele *tiquene-soferim* [îndreptări ale scribilor, care și-au rezervat dreptul, în unele locuri, de a amenda textul Pentateuhului, în special pentru a evita antropomorfismele]). De asemenea, din același motiv s-a făcut referire și la cele mai importante versiuni antice neebraice ale VT: Septuaginta (LXX), Aquila, Symmachos, Theodotion, Vulgata (VUL), Pesita Siri-acă și Targumurile. Aceste versiuni, care au o valoare incontestabilă asupra studiului textului VT ebraic, au fost folosite în acele locuri în care TM este neclar și unde studiul critic al TM dovedea că una dintre aceste versiuni oferea lecțiunea corectă sau, cel puțin, o lecțiune alternativă. Numărul foarte mare de manuscrise și de variante ale VT și diferențele dintre aceste versiuni aruncă o lumină suplimentară asupra înțelegerii mesajului teologic al VT. Variantele textuale nu scot în evidență numai diferențele dintre ele, ci vin totodată în sprijinul specialiștilor biblici în încercarea lor de a stabili o istorie cât mai obiectivă a transmiterii textului VT. Este cunoscut faptul că, practic, nu există un text „original” al VT, în sensul în care prin text original se înțelege manuscrisul scris de mână autorului. Distanța dintre manuscrisul original și cel mai vechi manuscris păstrat este de secole. Între sec. VI-X d.Cr., un grup de învățați evrei, numiți masoreți, au făcut o standardizare a textului ebraic, cunoscut mai târziu ca Textul Masoretic. Cel mai vechi manuscris complet al TM a fost Codexul de la Alep (910-930 d.Cr.), dar din cauza faptului că o parte din acest codex a fost distrusă în anul 1947, cel mai vechi manuscris complet al VT rămâne Codexul de la Sankt Petersburg (L), datat 1008-1009 d.Cr.

Anterior standardizării textului ebraic al VT a avut loc traducerea în greacă a VT ebraic, cunoscută sub numele de Septuaginta (LXX), traducere care a fost realizată în sec. III î.Cr. și care a constituit Scriptura autorilor NT și Scriptura Bisericii din primele secole. Cercetătorii au căzut de acord că, deși există diferențe între TM și LXX, studiul comparativ al celor două versiuni nu face altceva decât să îmbogățească perspectiva asupra mesajului VT, asupra istoriei transmiterii acestuia și asupra istoriei iudaismului în perioada dintre cele două Testamente. Ei sunt de părere că ceea

ce merită să se scoată în evidență sunt corespondențele dintre cele două versiuni, concluzia finală fiind aceea că, în esență, este vorba despre aceeași Biblie. Unele din diferențele evidente dintre TM și LXX constau în faptul că LXX cuprinde și așa-numitele cărți deuterocanonice, în număr de 14, pe care TM nu le conține; în unele locuri, LXX prezintă versiuni mai scurte sau mai lungi ale anumitor paragrafe, decât TM; numerotarea Psalmilor 9-147 este diferită în cele două variante: fie TM desparte în două unii psalmi, fie LXX.

Tradiția răsăriteană a traducerii VT, și în special cea românească, este bazată în principal pe LXX ca text de bază (sau *textus receptus*). Traducerea care este prefațată aici vine pe o tradiție protestantă a traducerii VT, care folosește TM ca text de bază. Prin urmare, cititorul avisat știe că diferențele de structură, de formă și, pe alocuri, de conținut, dintre unele traduceri românești ale Bibliei țin de opțiunea traducătorilor vizavi de textul de bază folosit în traducere (LXX sau TM).

Pentru traducerea NT s-a folosit textul grecesc standard în versiunea publicată de Deutsche Bibelgesellschaft din Stuttgart (*Novum Testamentum Graece*, ediția a 27-a revizuită [Nestle-Aland]). Având în vedere că în unele cazuri multitudinea de manuscrise (mss) grecești pun la dispoziție opțiuni diferite de traducere a textului, traducătorii au specificat acest lucru la notele explicative prin formulări de genul: „*Cele mai importante și mai timpurii mss nu conțin acest verset*”, „*Câteva mss adaugă: ...*”, „*Unele mss nu conțin acest cuvânt*”, „*Multe mss nu conțin: ...*”, etc.

Alte particularități ale traducerii de față sunt explicate după cum urmează:

Acolo unde în TM apare așa-numitul Tetragrammaton (YHWH) s-a tradus cu DOMNUL, folosindu-se majuscule pentru întregul cuvânt. Acolo unde în TM apare termenul Adonai s-a tradus cu Stăpânul. Construcția ebraică Yahweh Sabaoth a fost tradusă peste tot cu DOMNUL Oștirilor.

Atât pentru VT, cât și pentru NT s-a folosit paragraful ca unitate structurală de bază a textelor narative. Împărțirea pe paragrafe a textului precum și enunțarea de titluri de paragraf a fost opțiunea traducătorilor. Aceste titluri au drept scop o oarecare structurare tematică și simplificare a citirii textului și ele nu trebuie considerate parte a textului NTR sau etaloane de interpretare a paragrafelor pe care le reprezintă.

Deoarece textele narative au uneori prea multe niveluri ale vorbirii, s-a optat, acolo unde avem dialog, pentru linia de dialog.

Textele poetice au fost redactate în formă poetică, cu versuri care intenționează să redea specificul poeziei ebraice, nu pe cel al poeziei moderne. Specificul poeziei ebraice este paralelismul ideilor, pe care traducătorii au încercat să-l scoată în evidență, în măsura în care acest lucru a fost posibil. Versurile au fost împărțite în strofe, pe baza unui criteriu tematic.

Acolo unde textul în limba română pretinde, pentru claritate, prezența unui termen sau a unor termeni, care nu apar în limba originală, dar care sunt subînțeleși,

PREFAȚĂ NTR

acești termeni au fost incluși ca informație sugerată și evidențiați prin caractere italice (cursive).

În ce privește numele proprii, s-a ținut cont de tehnica împrumutului numelor străine în limba română, încercându-se păstrarea unui echilibru între transcrierea lor ebraică corectă și transcrierea pe filieră grecească, încetățenită în onomastica românească. Nu au fost modificate nume adânc înrădăcinate în uz, ca de exemplu Moise, Solomon, Samuel, Mardoheu etc.

Unii termenii care ascund, prin polisemie, mai multe sensuri au fost traduși în mod diferit în funcție de context. De exemplu, termenul „casă” a fost tradus cu sensul care se potrivește cel mai bine contextului: „familie/gospodărie/palat”. De asemenea, termenul ebraic „melek” a fost tradus atât cu „împărat”, cât și cu „rege” și „monarh”.

S-au păstrat în text unitățile de măsură sau cele monetare originale, acestea fiind echivalate cu aproximație la note în termeni moderni.

La unele note explicative, atunci când termenii care sunt explicați apar de mai multe ori în aceeași carte, s-a menționat: „peste tot în carte”. Prin elaborarea de note explicative și informative s-a urmărit să se scoată în evidență unele jocuri de cuvinte, detalii istorice, sociale, culturale, traducerea unor eufemisme și explicarea unor figuri de stil specifice limbii ebraice, dar necunoscute cititorului român, explicarea unor termeni tehnici etc. De asemenea, unele note prezintă traduceri alternative sau variante textuale ale unor termeni sau versete. Acolo unde sensul termenului, al propoziției sau al întregului verset este disputat de către cercetători, s-a menționat în mod onest la notă că sensul termenului/propoziției/versetului este nesigur, iar în unele cazuri au fost oferite și alte variante de traducere.

Termenii ebraici și grecești care apar la note nu au fost transliterați conform regulilor stricte ale transcrierii fonetice, ci s-au folosit caractere simple, românești.

La unele note au fost prezentate citate sau idei din surse extra-biblice, îndeosebi literatura clasică greco-romană, acolo unde acestea aruncau o lumină în plus asupra înțelegerii textului biblic. Aceste surse sunt prezentate în lista de abrevieri.

Întreaga echipă care a contribuit la traducerea acestei prime ediții a NTR îi este recunoscătoare lui Dumnezeu pentru harul nemărginit de mare de a putea lua parte la această lucrare spre slava Lui. Fie ca eforturile celor care au inițiat-o, au susținut-o și au realizat-o să reprezinte o „jertfă de o mireasmă plăcută Domnului” și să fie de un real folos cititorilor săi.

Comitetul editorial al NTR
August 2007

^a Detalii în legătură cu acest aspect vor fi semnalate pe parcursul acestei Prefațe.

A DOUA EDIȚIE, 2010

A doua ediție a NTR (Noua Traducere Românească) constituie o revizuire a primei ediții lansate în anul 2007. Dorința de a pune la dispoziția cititorilor un text care să redea cât mai acurat sensul intenționat de autorii cărților biblice i-a determinat pe inițiatorii proiectului să înceapă colaborarea cu diverși teologi din mediul evanghelic românesc în vederea îmbunătățirii primei versiuni. Procesul de revizuire a constat atât în eliminarea greșelilor de ortografie majore, cât și în rectificarea traducerii anumitor pasaje care puteau fi redată într-un limbaj mai coerent. Textul a fost actualizat în conformitate cu numeroasele critici constructive provenite din partea păstorilor sau a profesorilor universitari din mediul teologic evanghelic, urmărindu-se în mod special opiniile bine fundamentate exegetice.

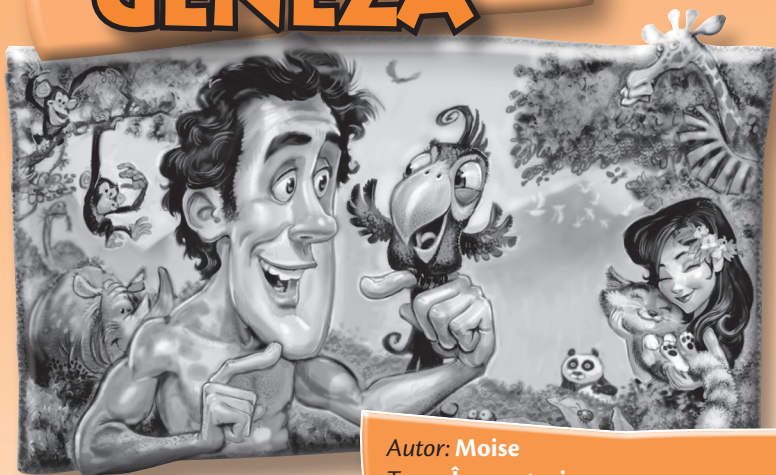
În prezent, Biblica și colaboratorii săi din România lucrează intens la traducerea în limba română a comentariilor biblice cunoscute sub denumirea de NIV Study Bible Notes. Aceste comentarii urmează să fie anexate la textul NTR într-o viitoare a treia ediție.

Mulțumim lui Dumnezeu pentru toți aceia care și-au manifestat interesul să contribuie la înaintarea acestui proiect și au oferit sugestii binevenite.

*Comitetul editorial al NTR
Octombrie 2010*

VECHIUL TESTAMENT

GENEZA



Autor: Moise

Tema: Începuturi

Data scrierii: cca 1445–1405 î.Cr.

ÎNCEPUTURI

Totul are un început, la fel și Biblia! Geneza este prima carte a Bibliei, iar cuvântul ebraic pentru Geneza înseamnă de fapt „la început”. Cartea Genezei descrie multe începuturi: începutul universului, al omenirii, al căsătoriei, al cetăților, al limbilor, al națiunilor, al Israelului, precum și planul lui Dumnezeu de restaurare a relației Lui personale cu omul.

CE SE GĂSEȘTE AICI

Geneza se împarte în două părți. Capitolele 1–11 ne oferă o privire de ansamblu asupra istoriei omenirii de la Adam până la Avraam. Această istorie include următoarele evenimente majore: (1) Dumnezeu creează toate lucrurile, inclusiv pe Adam și Eva; (2) neascultarea lui Adam și a Evei de Dumnezeu a (intrarea păcatului și a morții în lume); (3) istoria lui Cain și Abel (ne arată că există două tipuri de oameni: cei care Îl urmează pe Dumnezeu și cei care nu Îl urmează); (4) Noe și distrugerea întregii lumi prin Potop (cu excepția lui Noe și a familiei lui) și (5) Turnul Babel, unde Dumnezeu a încurcat limbile oamenilor și i-a împrăștiat pe întreg pământul datorită răzvrătirii lor împotriva Lui.

Capitolele 12–50 ne vorbesc despre începuturile evreilor, un popor ales de Dumnezeu (care mai este numit și „Israel”). Aflăm aici cum a lucrat Dumnezeu prin cei patru părinți (sau patriarhi) fondatori ai lui Israel: Avraam, Isaac, Iacov și Iosif. Scopul lui Dumnezeu era acela de a-i aduce din nou pe toți oamenii într-o relație cu El. Legământul lui Dumnezeu cu Avraam și urmașii lui are un rol fundamental

În planul suprem al lui Dumnezeu de a trimite un Mântuitor – pe Fiul Său, Isus – care să aducă oamenii din nou într-o relație cu Dumnezeu. Geneza se încheie cu moartea lui Iosif și cu detalii despre familia lui (nașterea lui Israel) care locuiește în Egipt. Acolo ei aveau să ajungă, mai târziu, sclavii egiptenilor.

DE REȚINUT DESPRE GENEZA

- A fost prima carte scrisă a Bibliei, probabil cu excepția cărții lui Iov.
- Istoria Genezei acoperă o perioadă de timp mai mare decât tot restul Bibliei.
- Geneza ne revelează modul în care lumea și tot ce este în ea au fost lucrarea lui Dumnezeu și nu o acțiune a naturii.
- Geneza este o carte a primelor lucruri: prima căsătorie, prima familie, prima naștere, primul păcat, prima crimă, primul instrument muzical, prima promisiune de mântuire.
- Geneza descrie modul în care au ajuns descendenții lui Avraam să locuiască în Egipt timp de 430 de ani.



Istoria creării cerurilor și a pământului

1 ¹ La început, Dumnezeu^a a creat cerurile^b și pământul. ² Pământul era pustiu și gol. Peste suprafața adâncului era întuneric, iar Duhul lui Dumnezeu plutea peste suprafața apelor.

³ Atunci Dumnezeu a zis: „Să fie lumină!”. Și a fost lumină. ⁴ Dumnezeu a văzut că lumina era bună și a despărțit lumina de întuneric. ⁵ Dumnezeu a numit lumina „zi”, iar întunericul l-a numit „noapte”. Astfel, a fost o seară și a fost o dimineață: ziua întâi.

⁶ Dumnezeu a zis: „Să fie o întindere” în mijlocul apelor și ea să despartă apele de ape!” ⁷ Astfel, Dumnezeu a făcut întinderea și a despărțit apele care sunt sub întindere de apele care sunt deasupra întinderii. Și așa a și fost. ⁸ Dumnezeu a numit întinderea „ceruri”. Astfel, a fost o seară și a fost o dimineață: ziua a doua.

⁹ Dumnezeu a zis: „Să se adune la un loc apele care sunt sub ceruri și să apară uscatul!” Și așa a și fost. ¹⁰ Dumnezeu a numit uscatul „pământ”, iar apele care au fost adunate, le-a numit „mări”. Dumnezeu a văzut că *lucrul acesta* era bun. ¹¹ Atunci Dumnezeu a zis: „Să dea pământul vegetație: plante care să facă sămânță și pomi fructiferi care să facă rod cu sămânță în el pe pământ, potrivit felului lor!” Și așa a și fost. ¹² Pământul a dat vegetație: plante care fac sămânță potrivit felului lor și pomi care fac rod cu sămânță în el, potrivit felului lor. Dumnezeu a văzut că *lucrul acesta* era bun. ¹³ Astfel, a fost o seară și a fost o dimineață: ziua a treia.

¹⁴ Dumnezeu a zis: „Să fie niște luminători pe întinderea cerurilor, care să despartă ziua de noapte. Ei să fie semne care să arate anotimpurile, zilele și anii” ¹⁵ și să slujească drept luminători pe întinderea cerurilor, ca să dea lumină pe pământ!” Și așa a și fost. ¹⁶ Dumnezeu a făcut cei doi luminători mari: luminătorul cel mare, care să stăpânească ziua, și luminătorul cel mic, care să stăpânească

GENEZA 1:1

La început, Dumnezeu a creat cerurile și pământul.

Ce înseamnă că Dumnezeu a creat totul? Exact aceasta: că Lui îi datorăm viețile și existența noastră. El dă întregii creații o semnificație și un scop veșnic.

noaptea; a făcut și stelele. ¹⁷ Dumnezeu i-a așezat pe întinderea cerurilor, ca să dea lumină pe pământ, ¹⁸ să stăpânească ziua și noaptea și să despartă lumina de întuneric. Dumnezeu a văzut că *lucrul acesta* era bun. ¹⁹ Astfel, a fost o seară și a fost o dimineață: ziua a patra.

²⁰ Dumnezeu a zis: „Să mișune apele de ființe vii și să zboare păsări deasupra pământului, pe suprafața întinderii cerurilor!”

²¹ Astfel, Dumnezeu a creat făpturile cele mari din ape, toate ființele vii care se mișcă și de care mișună apele, potrivit felurilor lor, și orice pasăre înaripată, potrivit felului ei. Dumnezeu a văzut că *lucrul acesta* era bun. ²² Dumnezeu le-a binecuvântat zicând: „Fiți roditoare, înmulțiți-vă și umpleți apele mărilor. Să se înmulțească și păsările pe pământ!” ²³ Astfel, a fost o seară și a fost o dimineață: ziua a cincea.

²⁴ Dumnezeu a zis: „Să dea pământul ființe vii, potrivit felurilor lor: vite,^d târătoare^e și vietăți ale pământului, fiecare potrivit felurilor lor!” Și așa a și fost. ²⁵ Dumnezeu a făcut vietățile pământului, potrivit felurilor lor, vite, potrivit felurilor lor, și toate târătoarele pe pământ, potrivit felurilor lor. Dumnezeu a văzut că *lucrul acesta* era bun.

²⁶ Atunci Dumnezeu a zis: „Să facem om^f după chipul Nostru, după asemănarea Noastră. Ei să domnească peste peștii mării, peste păsările cerului, peste vite, peste tot pământul^g și peste toate târătoarele care se târăsc pe pământ!”

^a1:1 Ebr.: *Elohim*, numele divin cel mai frecvent folosit în VT; deși în ebraică este un plural, termenul funcționează gramatical ca un singular; este un plural care exprimă măreția lui Dumnezeu. ^b1:1 Termenul ebraic apare întotdeauna la plural, vorbind fie despre concepția cosmologică ebraică, conform căreia există mai multe ceruri decât unul singur, fie despre un plural de intensitate prin care este subliniată imensitatea cerului; peste tot în carte. ^c1:6 Sau: *firmament*; *târâre*. ^d1:24 Cu referire la toate animalele care mai târziu vor fi domesticate. ^e1:24 Sau: *animale care mișună*; sau: *animale care se târăsc*. Termenul ebraic face referire la toate celelalte animale mai mărunte, distincte de vite și de animalele sălbatice mari; de asemenea, termenul poate include și insectele; și în v. 25, 26. ^f1:26 Termenul ebraic se referă la ființele umane în general, și nu la o singură persoană; și în v. 27. ^g1:26 TM; Siriaca: *peste toate animalele sălbatice*

IDEI

DUPĂ CHIPUL SĂU

(Geneza 1:26)

Biblia ne spune că am fost creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Ce înseamnă aceasta? Înseamnă că noi îl putem cunoaște și asculta pe Dumnezeu de bună voie. Înseamnă că putem avea minți înțelepte, inimi iubitoare și o dorință de a face binele. Am fost creați cu emoții, spirit și puterea de a alege. Mulțumeste lui Dumnezeu pentru felul în care te-a creat!

²⁷ Astfel, Dumnezeu l-a creat pe om după chipul Său,

după chipul lui Dumnezeu l-a creat; bărbat și femeie i-a creat.

²⁸ Dumnezeu i-a binecuvântat și le-a zis: „Fiți roditori și înmulțiți-vă, umpleți pământul și supuneți-l. Domniți peste peștii mării, peste păsările cerului și peste orice vietate care se târăște pe pământ!” ²⁹ Apoi Dumnezeu a zis: „Iată, v-am dat orice plantă care face sămânță și care este pe fața întregului

pământ și orice pom care are fruct cu sămânță în el, ca să le aveți pentru hrană. ³⁰ La orice vietate a pământului, la orice pasăre a cerului și la orice se târăște pe pământ, care are suflare de viață în ea, *i-am dat* ca hrană orice plantă verde.” Și așa a și fost.

³¹ Dumnezeu s-a uitat la tot ce a făcut și iată că toate erau foarte bune. Astfel, a fost o seară și a fost o dimineață: ziua a șasea.

2 ¹ Astfel au fost isprăvite cerurile, pământul și întreaga lor oștire. ² În ziua a șaptea, Dumnezeu și-a isprăvit lucrarea pe care o făcuse. El s-a odihnit în ziua a șaptea de toată lucrarea pe care o făcuse. ³ Dumnezeu a binecuvântat ziua a șaptea și a sfințit-o, pentru că în ea s-a odihnit^h de toată lucrarea pe care a făcut-o în creație.

Adam și Eva

⁴ Aceasta este istoriaⁱ cerurilor și a pământului. În ziua când DOMNUL Dumnezeuⁱ a făcut pământul și cerurile, ⁵ pe pământ nu era încă nici un tufiș, iar

PROMISIUNILE LUI DUMNEZEU

GENEZA 1:28

Dumnezeu i-a binecuvântat și le-a zis: „Fiți roditori și înmulțiți-vă, umpleți pământul și supuneți-l; domniți peste peștii mării, peste păsările cerului și peste toate vietătoarele care mișună pe pământ!”

Încă de la începutul creației, Dumnezeu ne-a dat responsabilitatea de a îngriji întreg pământul într-un mod care îi aduce cinste Lui. Cum poți îngriji tu de creația lui Dumnezeu?

CUVINTE PLINE DE PUTERE

DOMNUL DUMNEZEU

(Geneza 2:4)

În Geneza 2:4 găsim un alt nume pentru Dumnezeu. Acest nume este „DOMNUL” sau în ebraică, YHWH, „YAHWEH”. „DOMNUL” este numele personal pe care îl folosește Dumnezeu pentru a se revela pe Sine poporului Său. Acest nume reflectă dragostea și preocuparea lui pentru noi. Cele două nume, „DOMNUL Dumnezeu” arată spre Dumnezeu drept Creatorul atotputernic care vrea să aibă o relație de dragoste cu noi. Cum ai descrie relația ta cu Dumnezeu? Este El Domnul tău?

^h2:3 Poate avea și sensul de *a încheia* ⁱ2:4 Ebr.: *toledot* (generație, istorie, relatare), un cuvânt care marchează începutul unei noi secțiuni principale. Cartea Geneza este structurată pe 10 toledoturi: 2:4; 5:1; 6:9; 10:1; 11:10; 11:27; 25:12; 25:19; 36:1; 37:2 ²2:4 Ebr.: *YHWH Elohim*; *YHWH* este un nume personal al lui Dumnezeu, care-L prezintă ca Dumnezeuul legământului cu Israel, Dumnezeuul Răscumpărător (vezi Ex. 3:14-15; 6:2-6), pe când *Elohim* este un termen general, care-L prezintă ca Dumnezeuul Creator și Suveran peste întregul univers. Cele două nume apar de multe ori împreună, arătând că este vorba despre unul și același Dumnezeu



ZIUA A ȘAPTEA (Geneza 2:3)

S-a odihnit Dumnezeu în ziua a șaptea pentru că era obosit? Nu. El s-a odihnit ca să ne dea un exemplu de urmat. Și noi trebuie să ne odihnim mintea, duhul și trupul nostru. Dumnezeu a creat sabatul ca o zi de odihnă și închinare. Este unul dintre multele daruri ale Lui pentru noi. Cum îți petreci ziua de odihnă? Ce schimbări trebuie să faci?

iarba câmpului încă nu încolțise pentru că DOMNUL Dumnezeu încă nu dăduse ploaie pe pământ și nu era nici un om ca să lucreze pământul,⁶ ci un *juvoi*^k se ridica din pământ și uda toată suprafața pământului.⁷ Atunci DOMNUL Dumnezeu l-a întocmit pe Adam^l din țărâna pământului și a suflat în nările lui suflare de viață, iar Adam a devenit un suflet viu.⁸ DOMNUL Dumnezeu a plantat o grădină în Eden, în răsărit, și l-a pus acolo pe omul pe care îl întocmise.⁹ DOMNUL Dumnezeu a făcut să răsară din pământ tot felul de pomi care sunt plăcuți la vedere și buni de mâncat, iar în mijlocul grădinii *a făcut să răsară* pomul vieții și pomul cunoașterii binelui și răului.¹⁰ Un râu ieșea din Eden ca să ude grădina, iar de acolo se despărțea în patru brațe.¹¹ Numele celui dintâi este Pișon. El înconjură toată țara Havila, unde este aur.¹² Aurul acelei țări este bun. Acolo se găsesc și bedelion^m și piatră de onix.¹³ Numele celui de-al doilea râu este Ghihon. El înconjură toată țara Cuș.¹⁴ Numele celui de-al treilea râu este Hiddekel^o. El curge la răsăritul Așurului. Al patrulea râu este Eufratul.

¹⁵ DOMNUL Dumnezeu l-a luat pe Adam și l-a așezat în grădina Eden, ca s-o lucreze și s-o păzească.¹⁶ DOMNUL Dumnezeu i-a poruncit lui Adam, zicându-i: „Poți oricând să mănânci din orice pom din grădină,¹⁷ dar din pomul cunoașterii binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el sigur vei muri!”

¹⁸ Apoi DOMNUL Dumnezeu a zis: „Nu este bine ca Adam să fie singur. Îi voi face un ajutor potrivit.”¹⁹ DOMNUL Dumnezeu a întocmit din pământ fiecare vietate a câmpului și fiecare pasăre a cerului și le-a adus la Adam, ca să vadă cum le va numi.

IDEI

POMUL VIEȚII

(Geneza 2:9)

Doi pomi din grădină aveau o importanță specială. „Pomul vieții” era probabil un simbol al vieții veșnice. Într-o zi, întreg poporul lui Dumnezeu va avea acces la pomul vieții. (Poți citi despre aceasta în Apocalipsa 2:7; 22:2.) Dumnezeu a folosit rodul „pomului cunoașterii binelui și răului” pentru a încerca credința și ascultarea lui Adam de Dumnezeu. Cu toții avem aceeași alegere de făcut, asemenea lui Adam: să-L iubim și să-L ascultăm pe Dumnezeu sau să încălcăm poruncile Lui. Ce alegi tu?

Și orice nume pe care Adam i-l punea fiecărei ființe vii, acela îi era numele.²⁰ Adam le-a pus nume tuturor vitelor și păsărilor cerului și fiecărei vietăți a câmpului, însă pentru el nu s-a găsit nici un ajutor potrivit.²¹ Atunci DOMNUL Dumnezeu a trimis un somn adânc peste Adam, iar

PROMISIUNILE LUI DUMNEZEU

GENEZA 2:18

Apoi Domnul Dumnezeu a zis: „Nu este bine ca Adam să fie singur; îi voi face un ajutor potrivit.”

Dumnezeu a creat femeia ca o tovarășă iubitoare și un ajutor pentru bărbat. Ea trebuia să lucreze împreună cu el și să-l ajute să împlinească planul lui Dumnezeu.

^k2:6 Sau: *curs de apă, abur* ^l2:7 Termenul ebraic pentru om este *Adam*, înrudit cu *adamah* (țărână) ^m2:12 Răsună galbui-transparentă și aromată, ușor confundabilă cu o piatră prețioasă ^o2:13 Cel mai probabil identificată cu SE Mesopotamiei, patria cassiților, și nu cu Etiopia ²2:14 Este vorba despre râul Tigris.



DOMNUL DUMNEZEU A PORUNCIT OMULUI (Geneza 2:16)

Dumnezeu i-a dat lui Adam o poruncă simplă și o alegere clară: să creadă și să asculte sau să se îndoiască și să nu asculte. Și noi avem aceeași alegere de făcut. Chiar dacă Adam nu a ascultat de porunca lui Dumnezeu (iar consecințele le resimțim cu toții), putem cere Duhului Sfânt să ne dea puterea să credem și să ascultăm de poruncile lui Dumnezeu. Puteți găsi câteva dintre poruncile Lui în Exod 20:1–17.